

DE JONGEREN **TOP 3**

De **belangrijkste** maatschappelijke
vraagstukken volgens **jongeren**

Jongeren in Nederland maken zich zorgen over de toekomst

Welke onderwerpen vinden Nederlandse jongeren op dit moment het belangrijkste? Die vraag stelde UNICEF Nederland in haar jaarlijkse representatieve onderzoek onder jongeren in Nederland. Momenteel maken jongeren zich vooral zorgen over klimaatverandering (44%), oorlogen in de wereld (43%) en armoede (38%). De thema's oorlog en armoede zijn nieuw in de top 3 van aangegeven zorgpunten door jongeren. Naast deze thema's scoren ook de thema's mentale problemen bij jongeren, huizen crisis, discriminatie en problemen in het onderwijs hoog.

Uit dit onderzoek komt duidelijk naar voren dat jongeren zich zorgen maken over grote en complexe thema's. Ze hebben niet het idee veel invloed uit te kunnen oefenen op het beloop en zijn bang voor de gevolgen voor hun eigen toekomst. Ze verlangen van de overheid duurzame oplossingen.

Kinderen en jongeren hebben niet alleen het recht om mee te praten over zaken die hen aangaan: hun mening moet ook serieus worden genomen. UNICEF Nederland roept beleidsmakers dan ook op om de stem van jongeren structureel mee te nemen in alle zaken die hen aangaan. Het perspectief en narratief van kinderen en jongeren is essentieel voor goede besluitvorming en beleidsontwikkeling.

Dit onderzoek vormt een mooi handvat om in gesprek te gaan met jongeren en hen te laten meepraten én meebeslissen over onderwerpen die zij belangrijk vinden. Alleen zo kunnen we samen het verschil maken voor huidige en toekomstige generaties.

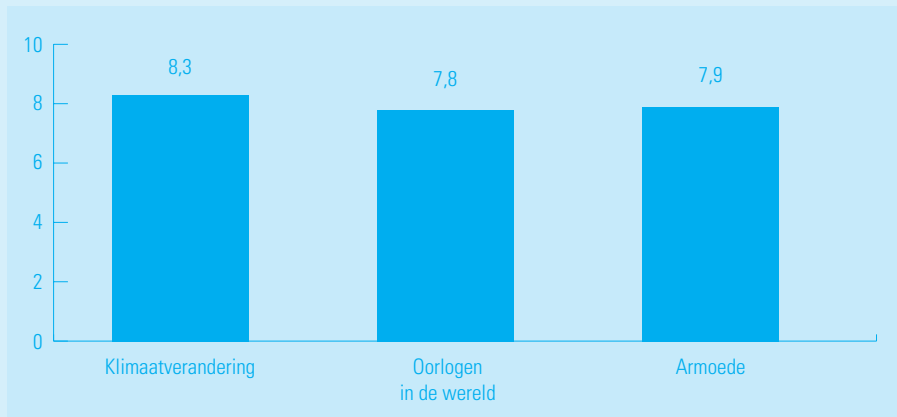
Wat zeggen de jongeren over de thema's?

Om zicht te houden op wat jongeren belangrijk vinden doet UNICEF Nederland jaarlijks onderzoek naar waar jongeren in Nederland zich zorgen over maken en wat er volgens hen beter of anders moet in Nederland.

De jongeren top 3

Drie thema's sprongen eruit: klimaatverandering, oorlogen in de wereld en armoede. Over deze drie thema's maken jongeren zich (grote) zorgen, ook in relatie tot de toekomst. Zowel voor zichzelf als voor anderen. Op een schaal van 1 tot 10 geven ze hun zorgen gemiddeld een 8,3 (klimaatverandering), 7,8 (oorlogen) en 7,9 (armoede).

Figuur 1: Zorgen op een schaal van 1 (heel weinig zorgen) tot 10 (heel veel zorgen)

“Misschien is dat wel hetgeen waar ik mij de meeste zorgen over maak: het dossier klimaat wordt telkens vooruitgeschoven”

Klimaatverandering

44 procent van de jongeren heeft klimaatverandering op nummer één staan van onderwerpen waar ze zich zorgen over maken. Jongeren zijn bang dat er niet op tijd actie wordt ondernomen. Jongeren zijn daarnaast bang dat er als gevolg van klimaatverandering armoede en voedselschaarste zal optreden. Niet alleen voor Nederland, maar ook, of met name voor andere landen.

Volgens jongeren is de overheid niet in staat om klimaatverandering op te lossen omdat het een te complex vraagstuk is. Dat baart hen extra zorgen. Veel jongeren vinden dat de overheid het probleem van klimaatverandering onvoldoende erkent. Zo vertelt een jongen van 17 jaar:

De zorgen die jongeren hebben over het klimaat, leiden er bij sommige jongeren toe dat ze twijfelen over het krijgen van kinderen later in hun leven.

“Ik kan me niet voorstellen dat ik ooit kinderen op deze wereld zou zetten met dit klimaat. Ik maak mij hier enorme zorgen over, er is namelijk gewoon bijna niks wat ik nog meer kan doen om te zorgen dat het klimaat weer de goede kant op gaat. (...)”
– Meisje, 15 jaar

Opvallend: jongeren die een theoretische opleiding volgen, vinden klimaatverandering vaker belangrijk dan jongeren die een praktische opleiding volgen.

Oorlogen in de wereld

In totaal geeft 43 procent van de jongeren als tweede onderwerp oorlogen in de wereld aan waar ze bezorgd over zijn. Veel jongeren noemen hierbij de oorlog in Oekraïne. Ze zijn bang dat deze oorlog dichterbij komt of dat er een wereldoorlog begint. Ze leven mee met mensen en kinderen in oorlogsgebieden en met oorlogsvluchtelingen.

“Ik vind het erg dat mensen alles kwijt zijn, moeten vluchten en dan ergens terechtkomen waar ze niet gewenst zijn. En dat de wereld niets kan doen tegen iemand als Poetin.”

Jongeren maken zich ook zorgen over gevolgen van de oorlog in Oekraïne, zoals een toename van vluchtelingen en economische gevolgen (hogere prijzen). Een aantal jongeren vindt dat de overheid een ander beleid moet voeren:

“Die negatieve kijk op de vluchtelingen, ik heb dat soms ook wel, dat zal ik toegeven. Maar ik denk dat dat ook komt omdat ik nu vind dat de overheid het niet altijd even best aanpakt. En ik denk dat als dat dadelijk beter geregeld wordt en er zijn écht regelingen, dan zie ik het misschien ook wel minder negatief in van die vluchtelingen”
– Meisje, 17 jaar

Tot slot zien jongeren ook een gevolg voor de economie. Ze zien bijvoorbeeld de prijzen stijgen.

“De oorlog met Oekraïne heeft ook gevolgen voor ons, bijvoorbeeld inflatie, hogere gasrekening en dat alles duurder wordt. Hiervoor douchte ik nooit op de sportclub. Nu word ik bijna verplicht om daar te douchen, omdat het minder geld kost. Daardoor is het na de training ook wel veel gezelliger, nu doucht mijn hele team op de sportclub.”
– Meisje, 14 jaar

Opvallend: jongeren van 13 tot en met 15 jaar vinden oorlogen in de wereld vaker belangrijk dan 16- en 17-jarigen.

Armoede

38 procent van de jongeren geeft armoede als derde onderwerp aan als punt van zorg. Het gaat dan vooral over hun eigen toekomst en over mensen die leven in armoede en de moeilijkheid om uit armoede te komen. Jongeren vinden het oneerlijk dat veel zaken duurder worden, maar de lonen niet stijgen.

“Het is onrechtvaardig dat bedrijven recordwinsten hebben, terwijl armoede toeneemt.”

Jongeren zien dat steeds meer mensen in armoede leven en onvoldoende geld hebben om aan de basisbehoeften te kunnen voldoen.

“Bij mij om de hoek zit een voedselbank. Wij schrikken er wel van hoeveel mensen er eigenlijk in de rij staan elke vrijdagmiddag, om boodschappen te halen, omdat ze het zelf niet meer redden.”

Jongeren leven mee met kinderen en volwassenen die niet voldoende geld hebben om te eten of bijvoorbeeld te kunnen sporten. Ook maken ze zich zorgen om hun eigen toekomst.

“De kloof tussen arm en rijk zorgt voor politiek onwenselijke situaties. Alles wordt duurder en dat vind ik niet fijn, want hoe kan ik zo ooit op mezelf wonen en geld hebben voor leuke dingen.”

Uit de armoede komen, zien jongeren als een lastige taak.

“Armoede is een doolhof waar je heel makkelijk instapt. De ingang is niet zo moeilijk te vinden. Maar die uitgang vinden, dat is een struikelblok en dat past ook bij armoede. Geld is heel makkelijk uit te geven, maar ik probeer maar terug te verdienen.”

– Jongen, 15 jaar

Opvallend: jongeren die een vmbo- of mbo-opleiding volgen maken zich meer zorgen over armoede dan jongeren die een theoretische opleiding volgen.

Wat kan er volgens jongeren beter?

We vroegen jongeren ook naar oplossingen voor de vraagstukken waar zij zich zorgen over maken.

Als het gaat om klimaatverandering vinden jongeren dat met name de uitstoot van grote bedrijven moet worden verminderd. Dit is volgens hen de taak van de overheid.

Daarnaast noemen veel jongeren verduurzaming als belangrijke oplossing: elektrische kookplaten, elektrische auto's, duurzame energie-opwekking. Naast zaken als minder vliegen, geen vlees eten, minder autorijden, de vergroening van steden en internationaal beleid en consequenties:

"Ik vind dat de Europese Unie meer op één lijn moet komen qua klimaatbeleid. In Nederland zijn we goed bezig met het reduceren van onze uitstoot en bijvoorbeeld het verbieden van privéjets. Maar als dit in Duitsland nog gebeurt, en ze daar gewoon bruinkool blijven verbranden, dan heeft het allemaal niet zo veel zin wat wij doen. De verdragen van Kyoto en Parijs bestaan, maar eigenlijk is de controle daarop zeer slecht. En de consequenties voor het niet naleven of behalen van klimaatdoelen stellen eigenlijk niks voor."

– Jongen, 17 jaar

Tot slot benadrukken jongeren hoe belangrijk het is dat mensen zich bewust zijn van klimaatverandering. Dat kan volgens hen het beste gedaan worden op school.

"Er moet ook geld gereserveerd worden om bewustzijn bij de bevolking te creëren. Zodat er aanhang is voor het plan en niet dat het probleem ontkend gaat worden. Je zou natuurlijk kunnen beginnen op de basisschool. Op de middelbare school zit natuurlijk al veel aandacht voor het klimaat in aardrijkskunde. Ook bij biologie komt het onderwerp vaak terug. Daarnaast zou je bijvoorbeeld reclamespotjes op de televisie kunnen doen."

– Jongen, 17 jaar

Wat betreft oorlogen, kwamen jongeren vooral met oplossingen voor het beperken van de impact in Nederland. Volgens jongeren moet Nederland bijvoorbeeld voor producten als voeding en energie niet te afhankelijk zijn van andere landen. Armoede kan volgens jongeren vooral worden opgelost door rijkere inwoners meer te laten betalen en armere inwoners minder.

“Mensen met hogere salarissen meer belasting laten betalen en dat aan de armen geven.”

Daarnaast vinden jongeren het belangrijk dat armoede bespreekbaar wordt gemaakt. Door taboes te doorbreken voorkom je volgens jongeren een vicieuze cirkel van armoede.

“Momenteel durven heel veel mensen er niet over te spreken. Ik denk dat je dan juist verder in de schulden beland en daardoor in een cirkeltje beland. Zo kom je er zelfstandig niet meer uit.”

– Jongen, 17 jaar

De overheid zou volgens jongeren kunnen laten zien dat mensen in armoede niet alleen zijn, bijvoorbeeld door percentages bekend te maken van het aantal mensen dat in armoede leeft. Ook aandacht besteden aan armoede op school via de lesstof kan volgens hen helpen. Net als een telefoonlijn waar mensen (anoniem) kunnen praten over armoede. Inzamelingsacties, gratis eten op school, gratis kinderopvang of een gedeeld adres voor daklozen en armen worden ook genoemd als bijdrage aan een oplossing.

“Je moet tegenwoordig bijna alles aan een adres koppelen, maar als je dit niet hebt, dan is bijvoorbeeld een pinpas ook al onmogelijk. Als je een gebouw of plek hebt waar een paar vrijwilligers werken, en waar je dingen heen kunt laten sturen voor de echt arme mensen zonder huis, dan kun je al iets doen. Als je gaat solliciteren kun je dat adres opgeven. Of je kunt daar spullen ophalen, of je bankaccount daaraan koppelen zodat je salaris gestort kan worden.”

– Jongen, 15 jaar

Vervolg

Jongeren hebben volgens het VN-Kinderrechtenverdrag het recht om hun mening te geven over zaken die hen aangaan. Luisteren naar de mening van jongeren is bovendien inspirerend en verrijkend en leidt tot beter beleid dat aansluit bij de behoeften van jongeren. Een dag voor Prinsjesdag organiseert UNICEF Nederland daarom Jongeren Prinsjesdag: een dag waarop jongeren hun eigen UNICEF-Jongerenadvies overhandigen aan de Nederlandse politiek.

Dit onderzoek vormt de basis van het jongerenadvies. Aan de hand van de thema's die in dit onderzoek naar voren komen, gaan jongeren in Nederland de komende maanden verder praten over wat zij belangrijk vinden, waar zij zich zorgen over maken en welke oplossingen er nodig zijn voor een betere wereld voor nu en morgen.

Verantwoording

Het onderzoek vond plaats via een online vragenlijst onder 693 jongeren in Nederland van 13 tot en met 17 jaar en drie focusgroepen met nog eens 19 jongeren waarin we dieper ingingen op onderliggende redenen en oplossingen. Op de kwantitatieve data is een weging toegepast naar geslacht, leeftijd, opleiding en regio om een representatieve steekproef van de Nederlandse jongeren te verkrijgen.

Fotografie
UNICEF/van der Meulen

Vormgeving
Schone Vormen

Het onderzoek is uitgevoerd door I&O Research

Juni 2023

UNICEF Nederland
Bezuidenhoutseweg 74
2594 AW Den Haag

Postbus 95375
2509 CJ Den Haag